

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' בהר-בחקתי תשפ"ה

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים - 19:00 | 20:16

תל אביב - 19:15 | 20:19

חיפה - 19:08 | 20:20

טבריה ומגדל - 19:14 | 20:18

באר שבע - 19:15 | 20:16

נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה

הַחֲזִיקִי בְיָדָם לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר־הִזְמַח הַפָּרוֹ אֶת־
בְּרִיתִי וְאֶנְכִי בְעֲלֹתִי בָם נְאֻמְהוּ. (ירמיהו ל"א, ל"א-ל"ב)

כלומר, פעם הייתי צריך להחזיק להם ביד, ובאמת יתכן שהם לא היו כלים מוכנים לזה ולכן בשלב מסוים הם התנערו מהברית - והיה תמיד מתח, אך -

כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶכְרַת אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים
הָהֵם נְאֻמְהוּ נְתַתִּי אֶת־תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם וְעַל־לִבָּם אֶכְתַּבְנָה
וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים וְהִמָּה יִהְיֶה לִּי לְעַם. (שם ל"ג)

הברית הזו תהיה בתוך הקישקע'ס שלהם (וכתרגום יהונתן בן עוזיאל - במעיוהו), חקוקה בלבם. והסיום -

וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־אָחִיו לֵאמֹר דַּע
אֶת־ה' כִּי־כֹלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד־גְּדוּלָּם נְאֻמְהוּ כִּי
אֶסְלַח לְעוֹנָם וְלִחְטָאתָם לֹא אֶזְכְּרֵנָם. (שם ל"ד)

ברית חדשה לכולם - כולל כולם. זו השאיפה ולשם אנו חותרים אבל זה לא כל כך פשוט, וכמו שממשיכה הפרשה -

וְאִם־בְּחֻקֵּי תִמְאָסוּ וְאִם־אֶת־מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נִפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי
עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לְהִפְרָכֶם אֶת־בְּרִיתִי. (ויקרא שם ט"ו)

ובאמת, איך אפשר ללכת בחוקותיך, רבש"ע, הרי המציאות כל כך קשה ומורכבת, ויש כל כך הרבה פיתויים ונפילות. איך מגיעים לזה?

שני פירושים למילה "אם"

למילה "אם" ישנם בחז"ל שני פירושים שונים. האחד, וכפי שרש"י מביא בתחילת הפרשה - זו מילת תנאי קלאסית. כלומר יש שתי אופציות - אם תעשו כך יהיה כך ואם לא תעשו יהיה אחרת. זה הפירוש הפשוט ונגיע אליו אי"ה מיד. אבל יש לחז"ל פירוש נוסף ואחר לגמרי למילה הזו - הלואי. כמו "אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך". נראה את המדרש -

"אם בחקתי תלכו". מלמד שהמקום מתאווה שיהיו ישראל עמלים בתורה. וכן הוא אומר: "לו [הלואי] עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו כמעט [דהיינו 'כמו מעט'] אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי" (תהלים פא, יד). ואומר: "לוא הקשבת למצוותי ויהי כנהר שלומך וצדקתך כגלי הים ויהי כחול

ברית חדשה

פרשת בחוקותי, שבה נעסוק הפעם, פותחת במילה "אם" - "אם בחוקותי", ובה נתמקד. אך לפני שניכנס לענין הזה, נתבונן בכך שכאשר סידרו רבותינו את פרשיות השבוע, הם קבעו את פרשת בחוקותי כעוגן, כך שהיא נקראת תמיד לפני חג השבועות (ולאחריה עוד פרשה אחת - "במדבר סיני"), כדי שניכנס לחג מתוך ההבנה של הברית הגדולה הזו בינינו לבין הקב"ה, ועוגן נוסף נקבע בפרשת כי תבוא, שתמיד תקדם לראש השנה (וגם כאן בין 'כי תבוא' לראש השנה יש עוד פרשה - 'ניצבים' או 'ניצבים-יולר'), ועל זה אמרו "תכלה שנה וקלותיה", שאין זה מתייחס רק ל-'כי תבוא' אלא גם לברית הגדולה שאליה נגיע בעז"ה במעמד הר סיני ואת הכח אליה אנו מקבלים במעמד הר סיני. בכח המיוחד הזה נעסוק היום.

את הקללות אנחנו מכירים - הן קשות מאד והן נמנות בסדרות של שבע וכו', אך אם בחוקותיו של הקב"ה נלך הרי שלא רק שהמציאות הגשמית בעולם תתהפך, "והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג לכם את זרע ואכלתם לחמכם לשבוע... ואכלתם ישן נושן... ואשבור מטות עולכם ואולך אתכם קוממיות" (ויקרא כ"ו ה'-ג), אלא שכל המציאות התודעתית-אלוקית תשתנה בנו -

וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמְתִּי אֶת־
בְּרִיתִי אִתְּכֶם... וְלֹא־תִגְעַל נִפְשֵׁי אֶתְכֶם... (ויקרא כ"ו ט"ו-א)

ורש"י מסביר -

והקמתי את בריתי אתכם. ברית חדשה. לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה (ירמיה לא, ל) לא כברית וגו' (שם)

כלומר אין הכוונה שאם אתם תקיימו את הברית אז אני אקיים את החלק שלי, אלא הכוונה היא שאז נגיע לברית חדשה, לעולם חדש לגמרי. לפעמים הביטוי "ברית חדשה" עושה לנו קונוטציות שליליות בגלל טומאת הגויים, אבל דברי ירמיהו שרש"י מפנה אותנו אליהם מסבירים לנו בבירור -

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻמְהוּ וְכָרַתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה. לֹא כְבָרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם בְּיוֹם

עצמכם - שום דבר לא יעזור ואתם תגיעו להיפך הברית החדשה, לדברים הכי קשיים שיכולים להיות. נרחיב;

אני מבקש לצטט מאיגרת מפורסמת של מרן הרב קוק זצ"ל, שנכתבה לפני כמאה ועשרים שנה, שש שנים לפני מלחמת העולם הראשונה, שהוא כותב אותה מדם לבו. חלקו הראשון שווה לימוד ועיון שוב ושוב, והוא קורא לאותו מי ששולח אליו מכתב מסוים מיהודי גרמניה לבוא ולהצטרף ליישוב בארץ ולהרים את העניין הרוחני. הוא מדבר על הפער הגדול בין המציאות הרוחנית של היישוב הישן דאז לבין "הקולטורה" שנאחזת בתרבות החדשה, והוא אומר שאם לא נייצר פה איזה כח פנימי שכל כולו קדושה ויראת שמים שירים את כל עבודת התרבות והחקלאות והתעשייה, הרי שהוא צופה דברים קשים מאד, והוא מפרט ממה הוא מפחד -

אם נעזוב את שעת הכשר [הוא טוען שבאותו זמן יש שעת כושר ויהודים יכולים לעלות לארץ ולהשתלב, כי כנגדם הוא רואה כוחות שליליים שמנסים להפריע לזה מבחנה רוחנית. הוא מדבר על אנשים ברמה הציונית], של התחלת התפתחות הישוב, והחלישות הגופנית והרוחנית וחסרון אמצעי המלחמה יבאו עד מרום קצם אצל שלומי אמונים שבא"י, והיד הרמה המחומשת בהפקרות ודרכי הגויים, באין זכר לקדושת ישראל באמת, המחפה את חרסיה בסיגים של לאומיות מזויפת בגרגרים של היסתוריה ושל חיבת השפה, המלבישה את החיים צורה ישראלית מבחורץ במקום שהפנים כולו הוא אינו יהודי, העומד להיות נהפך למשחית ולמפלצת, ולסוף ג'כ לשנאת ישראל וארץ ישראל, כאשר כבר נוכחנו ע"פ הנסיון [כוונתו היא למתיוונים ועד להורדוס, תקופה שהפכה באידיאלים ולאומיות והפכה לאומיות מזוייפת עם גרגרי היסטוריה כשהפנים כולו אינו יהודי וזה מה שהביא לכאן את רומא] - היד הטמאה הזאת תתגבר, אז אין די באר גדול האסון. (אגרות הראי"ה, א', אגרת קמ"ד)

שמענו את המילים הקשות? זה הרב קוק, אוהב ישראל הגדול, שהיה עבד לעם קדוש ביפו ובמושבות, שהלך באותן שנים למסע המושבות בארץ ישראל! וכדי לסיים בטוב נקרא גם את משפט הסיום שלו שמסקנתו היא קריאה ליהודים שלומי אמוני ישראל שיבואו כי יש כעת הזדמנות לתפוס עוצמה והשפעה. אמנם בסוף, קריאתו לא הצליחה ורוב אותם מי שהוא פונה אליהם נשאר ונשרפו שם הי"ד. רק נסיים בטוב ונביא את סוף דבריו -

אבל בד' בטחתי, שלא יתן למוט רגלנו, וכל חרד לדבר ד', וכל חפץ בישועת עמו וארץ קדשו, יעמד על דגלנו, ונתחיל ליסד בציון פינת יקרת, ולהחיות את הישוב החדש, על בסיס טהרת האמונה, המחוברת עם ששון החיים ודרישת משאלותיהם הצודקות, והי' ד' עמנו, לקומם הריסות עמנו לדור דורים. ואתה, עורך נכבד, שים נא ירך עמנו, ובא בראש כל חלוץ, לימין ד' רוממה. (שם)

ובאמת צריך לברר איך ייתכן שאנשים שחיים לאומיות ישראלית באמת, מחרפים את נפשם בצבא, מייצרים תרבות

זרעך וצאצאי מעיך כמעתיך לא יפרת ולא ישמד שמו מלפני" (ישעיהו מת, יח). וכן הוא אומר: "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעולם" (דברים ה, כה) - מלמד שהמקום מתאוה שיהיו עמלים בתורה.

איזה פסוק מדהים. הקב"ה אומר "מי יתן!" - זה רעיון הבחירה החופשית. ישראל צריכים לבחור. הקב"ה נותן לנו את הבחירה וממליץ לנו "ובחרת בחיים" אבל אנחנו צריכים לבחור בעצמנו בכך. הקב"ה מתאוה, וכאילו מנחה אותנו לכיוון הנכון אבל הוא לא מתערב לנו בה ואנחנו צריכים להגיע לבחירה הנכונה לבדנו, ומזה תיווצר ברית חדשה שאנחנו יצרנו אותה. לא כמו זו שהיתה כשהוא הוציא אותנו ממצרים. הוא רק מכוון אותנו קצת מרחוק ואנחנו נבחר בו.

את דברי חז"ל האלה לומדת הגמרא במסכת עבודה זרה, עם שינוי במילה -

תנו רבנן אם בחקתי תלכו (ויקרא כו, ג) - אין אם אלא לשון תחנונים... (ע"ז, ה')

ומסביר שם רש"י -

שהקב"ה מתחנן לפנייהם שישמרו את התורה 'לו עמי', היינו תחינה כמו הן לו יהי כדברך (בראשית ל). (שם ברש"י ד"ה וכן הוא אומר)

הוא לא רק מתאוה אלא הוא מתחנן. הוא מתפלל עלינו כל היום. עוד מעט נכנס לזה אבל בואו נחזור לפירוש הראשון של המילה "אם" בו פתחנו.

חיצוניות ישראלית ופנימיות שאינה יהודית

הפירוש הראשון כאילו אומר 'חבר'ה, תתחילו לתפוס את הענין הזה ברצינות'. אני מבקש את סליחתכם אבל מן הסתם מתוך הפירוש הזה נגלוש קצת לכל מה שכולנו חשים ומרגישים בימים בהם אנו חיים. יש מילתא דבדיחותא מפורסמת שמספרת על בעלים של יקב גדול ומפורסם שכאשר היה על ערש דווי כינס את בניו ולפני הסתלקותו אמר להם - "אני רוצה לספר לכם עכשיו סוד ששמרתי כל חיי, ובתנאי שלא תספרו לאף אחד - דעו לכם שאפשר לעשות יין, גם מענבים...". מה שאני מבקש לומר בחלק הראשון של השיעור היום הוא שצריך ללמוד גם פשט. אפשר לעשות יין גם מענבים וחשוב לדעת את זה.

"אם בחוקתי תלכו" פירושו הוא שאם חלילה לא, אז כל הדיבורים היפים לא יעזרו. וכשם שאם תלכו בחוקתי תגיעו לברית חדשה ויש מנגנון וודאי שיביא אתכם לשם, אך אתם צריכים לדעת שאם חלילה תסטו מהדרך - יקרו הדברים הקשים ביותר. לא נדבר הפעם על מה שיקרה לנו ממה שיעשו הגוים, זה פשוט ומפורש בפרשה, אלא 'אם' באופן החיובי הפוזיטיבי, אנחנו מדברים על מה יקרה לנו בברית החדשה השונה מהברית הישנה - "את תורתי אתן בקרבכם ועל לבכם אכתבנה", ואם בחוקתי תמאסו הרי שאל לכם לבלבל את

ליהודי סיכויו להשתנות גם אם הוא המיר את דתו, ולכן לטענתם יש לחסל גם את המומרים. כאן מדובר בדבר אחר. מצד אחד אני מעריך את האנשים האלה כי הם היו המפקדים שלנו בצבא, אבל כשאתה יכול לקחת את כל החוץ ולהשתמש בכלים ולא להכניס פנימה את המנוע האמיתי, הרי שהכלים עצמם יכולים להתהפך עליך ולכן מהבחינה הזו זה יותר מסוכן. וככל שיגיע הרגע שמרגישים שאנו אכן מתקרבים לניצחון במלחמה, הלאומיות המזויפת שלהם מתעוררת בבהלה וחוששת ש-'הנה עוד מעט הם ידברו על הקב"ה ועל משיח עוד יותר ועוד יותר ולכן חייבים לגרום שזה לא יקרה'.

ללמוד אמונה מהחטופים

שיעורי האמונה הגדולים ביותר שאנחנו מקבלים בחודשים האחרונים ושבט"ה עוד צפויים לנו עשרים ואחד שיעורים כאלו בקרוב, הם מהחטופים. לראות את אמילי דמארי, את אגם ברגר ועוד זועקים ש-"הכל זה מהקב"ה!", את עומר שם טוב מתאר איך הוא היה מדבר עם הקב"ה במנהרות. שמעתם אותו? הוא אמר שכאשר הוא התחיל את הדיבור שלו עם הקב"ה הוא פתח את דיבורו ואמר - "אבא, איך אתה היום? איך אתה מרגיש? מה איתך?". האם אנחנו מבינים מהי "ברית חדשה" - "ואת תורתך אתן בקרבם ועל לבם אכתבנה"? אבא אתה הרי מתחנן כל הזמן שילכו בחוקותיך, אז איך אתה מרגיש? איך אתה עומד בצער הזה, בכאבים האלו? להרגיש צער השכינה.

אני האחרון שדואג, כי "אם בחוקותי" אומר שאם הקב"ה כל כך מתחנן שיהיה לנו אז לא תהיה לו ברירה ובסוף הכל יהיה בסדר, אבל רגע, לפני שנגיע לזה הגיע הזמן לומר את האמת כמו שפתחנו. זה שאתה רמטכ"ל ישראלי לא אומר שאתה לא יכול להפוך להיות חלק מתנועה שתהיה "משחית מפלצת, שנאת ישראל ושנאת ארץ ישראל" ומפתחת עלילות דם על רצח תינוקות, ומדברת על טיהור אתני כביכול שמבצעים הילדים שלנו, גם הילדים הפרטיים שלי, שנמצאים שם עכשיו במילואים.

אז שלא נתפלא - זו התכנית האלוקית של "אם בחוקותי". אל לנו לדבר ולעסוק רק במה יבוא מצד הגויים כי כך אנחנו מפספסים את הנקודה המרכזית. זו התכנית, שאם בחוקותי תמאסו, כלומר זה לא יהיה בפנים אלא רק בחוץ, באופן מזויף, שלא תהיו עמלים, לא יהיה לכם חלק בזה, אז יהיה כפי שכבר נוכחנו לדעת - המתיוונים היו מאד לאומיים, דיברו עברית צחה, אהבו את הארץ, גבולות המדינה החשמונאית היו אולי הרחבים ביותר מאז ומעולם - ובכל זאת הם הפכו להיות הסוכנים של הגרועים שבגרועים שבאויבינו.

"אבל ב-ה' בטחתי". זה לא מה שיהיה. אל דאגה, וכיון שכל כך בטוח שזה לא יהיה - קיים הלחץ הגדול אצל הצד המשחית והמפלצת. ולכן התפילות שלנו הן על "אחינו כל בית ישראל" גם על מי שנמצאים בשביה רוחנית מופרעת כזו. ומצד שני - אל לנו להקל בכך ראש. זה מאבק רוחנית מול תנועה משומנת ומכוונת מבפנים ומבחוץ שלוקחת לתוכה את כל המערכות,

ישראלית כלפי חוץ כשהפנים איננו יהודי, איך זה יכול להיפך "למשחית ולמפלצת ולסוף גם לשנאת ישראל וארץ ישראל".

באגרת אחרת כותב הרב קוק "אני כותב לא מפני שיש לי כח לכתוב, אני כותב כי כבר אין לי כח לידום" (אגרות הראי"ה א', כד). שלא נפספס - אין פה משהו כנגד אדם מסוים, זו גם לא פוליטיקה. אין פה תסכול ולא 'לשעברים'. שלא נוריד מהערך של זה - זו תנועה שיש בה רמטכ"לים לשעבר וראשי ממשלות, סגני רמטכ"לים ו'ענקי משפט', שיכולה להיפך ולהיות סוכן לשנאת ישראל.

קשה יותר מאוטו-אנטישמיות

אם אנחנו מתפלאים איך ייתכן שמבפנים מבפנים בשעה של המלחמה הכי קשה ומוצדקת, אנשים שחרפו את נפשם שנים, יכולים לשרת את עלילות הדם הכי בזויות ומטונפות של ההיסטוריה, ממש כמו בימי הביניים, אבל מפה, מתוכנו, עם מדים וללא מדים, עם עברית צחה, איך זה יכול להתפתח ולהיות תפיסת עולם, תנועה, אז עלינו להבין שזה מפני שהפנים כולו בתוכו הוא איננו יהודי, ו-"אם בחוקותי תלכו" זה לא בדיחה. צריך לדעת את האמת - יין אפשר לעשות גם מעבבים. אינני יודע מי המציא את התפיסה ש"אם בחוקותי תמאסו" זה לא נורא ובלבד שאתה נשאר קשור לצבא ולכלל ישראל שהרי כך בטוח שבסוף הוא יוביל וכו'. הרב קוק לפני מאה ועשרים שנה לימד אותנו הפוך - "אם היד הטמאה הזו תתגבר, אין די באר גודל האסון". וצריך להבין את זה לעומק. זה בא לידי ביטוי בתסכול של לשעברים אבל זה הרבה מעבר לזה, הרבה יותר שורשי - זה מאבק על האם השאיפה היא "ונתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתבנה".

שלא תטעו, אני רגוע לגמרי, והרוגע זה נובע מתסכול אדיר שלהם שהם רואים שמאבדים את השטות הזו כאילו יש קיום לדבר ישראלי מבחוץ כשמבפנים אין שום דבר יהודי. אפילו "שמע ישראל" לא קיים שם. פטפטת, דיבורי תרבות מזויפים. אלו המילים של הרב זצ"ל, לא שלי - "המחפה את חרסיה בסיגים של לאומיות מזויפת בגרורים של היסטוריה ושל חיבת השפה, המלבישה את החיים צורה ישראלית מבחוץ במקום שהפנים כולו הוא אינו יהודי". ושלא נחשוב שאנחנו יכולים או צריכים ללמד את הרב קוק כמה חשובה השפה עברית, ומה חשיבותה של ההיסטוריה ושל הלאומיות. הוא קצת יודע מזה. אבל צריך לומר בקול ברור ש"אם בחוקותי תלכו" הרי שיהיה כך ואם חלילה בחוקותי תמאס נפשכם - הרי יהיה חלילה כך. וזה לא משנה אם היית גנרל או רמטכ"ל. בכלל לא משנה. אף אחד לא השתגע שם פתאום - זה המסלול המובנה.

ונאמר דבר עוד יותר קשה. אני לא מקבל במקרה הזה את ההסבר כאילו זו אוטו-אנטישמיות. זה יותר גרוע; אוטו אנטישמיות היתה מחלה של יהודים מומרים ששנאו את עצמם ואת יהדותם עד כדי כך שהיו כאלה שאבדו את עצמם לדעת, כמו למשל אוטו וייניגר ועוד כל מיני מופרעים שכתבו ספרים שלמים על היהדות ואשר שימשו בסופו של דבר את התנועה הנאצית, בהפוך על הפוך - על מנת להסביר למה אין

"אם בחוקותי", מסביר הרבי הרי"צ - "אם - בחוקותי תלכו", כלומר על ידי התחנונים של הקב"ה אנחנו הולכים בחוקות ה', על ידי זה אנחנו מסוגלים לבחור בהליכה בדרכי ה'. זה געוואלד.

אחרי שלמדנו את חלק א' של השיעור, ואתה מתלבט אם בכלל לומר את זה אבל מבין שחייבים להסביר שיין עושים מענבים וחייבים ללמוד פשט, לומר את האמת - ש"אם בחוקותי תלכו" זה תנאי וכו', באים חז"ל ואומרים, שאחרי הפשט, העומק בא ומלמד אותנו שהקב"ה לא בא ונתן לנו בחירה חופשית והלך הביתה חלילה, הוא לא רק מכוון את היד שלנו, אין אלו הפילוסופיות שהקב"ה עוזר לי בבחירה הטובה. מה שבאמת עושה את זה אלו התחנונים שלו. אנחנו מסוגלים לדמיין את זה? אנחנו יכולים לדמיין את גודל הרצון העליון שלו ית' אתה יודע שהדבר שאתה הכי עובד ופועל ממנו הוא הרצון? "אין דבר העומד בפני הרצון" הכוונה היא לרצון שלי לעשות כך או כך, אז נתאר לעצמנו על אחת כמה וכמה מהו הרצון של הקב"ה ומה באמת נותן לנו את הכח! אז אתה שבור בגלל שאתה רואה שזה קצת צובר תאוצה, הדבר המנגד, הקשה לך? האם הרצון של הקב"ה לא יותר חזק? הרי על זה הוא מתחנן ומבקש ושואל ומתפלל כל היום!

אני נושא עמי את צער השכינה

ר' אשר פריינד זצ"ל היה דורש על הפסוק "...וְיִוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מְכַאֵב" (קהלת א', י"ח). ההסבר העממי הפשוט הוא שככל שאתה יודע יותר אתה כואב יותר ולכן עדיף לדעת כמה שפחות, אבל אין זה הפשט, כי הפירוש הפשוט העמוק הוא "יוסיף דעת" - דעת ה', אז אדרבה היה צריך להיות שמי שמוסיף דעת - מוסיף טוב! ולכן הוא הסביר - דעת זה התקשרות עם הקב"ה. הקב"ה הגביל את היכולת שלי להתקשר איתו ית' כי אם הייתי מוסיף דעת וחיבור אליו ית' הייתי מרגיש את צער השכינה, והמכאוב שהיה נגרם לי היה כזה שלא הייתי יכול לעמוד בו רגע אחד. שמענו?! רק מלראות את צער השכינה היה גורם לנו את המכאוב הגדול יותר.

וכעת אני מבין את זה, בשלב העמוק יותר של זה - שהקב"ה מתאוה, מתחנן וזה רצונו וזה מה שנותן לי את הכח!

בעל התניא פותח את חיבורו במשפט - "משביעין אותו תהי צדיק", וזקני החסידים היו קוראים את המילה הראשונה בש' שמאלית - "משביעין אותו תהי צדיק". השבועה שהקב"ה משביע את את הנשמה שיוודת לגוף איננה שבועה רגילה שלאחריה הוא פורש, חוזר למקומו ועוקב מרחוק "אם בחוקותי תכלו - ואם בחוקותי תמאסו". זו היתה ההבנה של חלק א' של השיעור. אלא אני משביע בך ואתך, היינו - 'אני נותן לך את הכח לעמוד בשבועה הזו, אני מתחנן, אני רוצה בכך'.

אני מת לפגוש את עומר שם טוב המתוק הזה. אנחנו מבינים איך מדברים עם הקב"ה? אם היינו מבינים את זה כמו שצריך היינו חיים בעולם אחר. 'טאטע, איך אתה מרגיש? איך אתה מסתדר?'. עומק הפשט פה הוא אם אני מצליח להתחבר עם

את כל הזיוף של צורה ישראלית מבחוץ והפנים אינו יהודי בכלום, ולזה מצטרפות כל המערכות - בית המשפט העליון, התקשורת ואחרים. זו תפיסת עולם שלמה. כשאנחנו שומעים את כל הסיפורים מסמרי האזניים על החטיבה היהודית בשבת - צריך להבין מאיפה זה נובע. זה משחית, זה מפלצת של שנאת ישראל. זו ההגדרה. ישראלי, עברית, לבוש ישראלי, צורה ישראלית מבחוץ - ומבפנים "את חוקותי תמאסו", ומה שיקרה אז הוא "תגעל נפשי אתכם", ואולי אנחנו צריכים לנסות הפעם ללמוד את הפרשה בשימת לב לא למה שיבוא הגוי ויעשה פה אלא במה שיקרה לי אם לא אצליח להפנים את התורה הזו לתוכי. להכשיר את הכלי לקבל את הברית החדשה הזו של "תורתי בקרבם".

עד כאן - חלק א' של השיעור, ובו למדנו כי המילה "אם" היא מילת תנאי, וכפי שאמר שם רש"י -

...הרי שבע עבירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר. (ויקרא כ"ו, ט"ו, ברש"י)

ואז "ואף אני אעשה זאת לכן והפקדתי עליכם" - שבע פורענויות ועוד שבע וכו'. הכל מתחיל בכך שהחיצוניות היא ישראלית והפנימיות מנותקת מיהדות לגמרי.

תחנוניו של הקב"ה

והנה אנו מגיעים לעיקר - חלק ב', שאמנם יהיה קצר בלימודנו אבל הוא העיקר. בואו נראה את "היום יום" של כ"ד אייר -

"אם בחוקותי תלכו" אם זה הוא לשון תחנונים, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, שכוונתו הלואי בחוקותי תלכו. וזה שהקב"ה כביכול, מתחנן לפנייהם שישמרו את התורה, זה עצמו מסייע ונותן כח לאדם שיעמוד בבחירתו הטובה... (ספר היום יום לרבי הרי"צ, כ"ד אייר)

שני פירושים מביא כאן הרבי הרי"צ על "אם בחוקותי תלכו". אנחנו מכירים שיהודי יכול להגיע לפעמים לתובנה, למסקנה שכל מה שנתן לו את הכוחות היו אלו התפילות של סבתא, של אמא, עליו. מכירים? אנחנו יודעים מה יכולה אמא צדיקה להשפיע בתפילותיה על הילדים? אנחנו מכירים את זה שיהודים עולים בל"ג בעומר לציון הרשב"י ומבקשים להתפלל? תפילות לרחל אימנו? - רבותי, מה שעושה הקב"ה כל הזמן הוא שהוא מתחנן עלינו, ותחנוניו נותנים כח כביכול לאדם על מנת שהוא יוכל לבחור נכון וללכת בחוקותיו של הקב"ה. הקב"ה מתחנן!

אם הינו יכולים להיכנס - ולעולם לא נוכל - לאפס נקודה אפס של צער השכינה של תחנוניו של הקב"ה ית', הרי שמצד אחד היינו נשברים לראות את כאבו, ומאיך היינו קולטים שההליכה בחוקות ה' היא הרצון הכי פנימית שלו ית', זו התאוה שלו, לזה הוא מתחנן וזה מה שנותן כח לאדם לעשות את זה. שמענו איזה דבר מופלא זה?

מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון" (תהלים פד, ח). (ברכות ס"ד.)

אנחנו מהלכים. ומאיפה יהיה לנו כח להלך? גם זה נמצא במדרש. אם בחוקותי, כלומר, הבחוקותי, התורה והמצוות הם רצון הקב"ה. את התחנונים ואת הרצון הפנימי שלו הוא הכניס לנו בתוך חוקותי, ואז על ידי זה אתה יכול להפוך להיות ל-"תלכו". על ידי זה יש לך כח להלך בתוך המקומות הכי קשים, הכי סבוכים - על ידי חוקותי, מצוותי. השמירה על חוקות ה' תתן לנו כח להיות מהלך. איך כתוב בהמשך הפרשה? **וְהִתְחַלְּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לְכֶם לְאֱלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם.** (ויקרא כ"ו, י"ב)

אטייל עמכם בן עדן, כלשון רש"י. "אם בחוקותי תלכו" - כשהתחנונים האלה מוחדרים אלינו דרך מצוותי של הקב"ה, דרך תורתו - זה מה שנותן לי את הכל להיות מהלך. והתחנונים האלה שהקב"ה מתחנן - אין שום דבר שיכול לעמוד בפניהם. הם מקור הכח שלנו.

נצח שביסוד

"אם" - לשון תנאי, "אם" לשון תחנונים. הכח הזה שהקב"ה מתחנן ומחדיר בנו גם כאשר לנו כבר לעיתים אין כח ונמאס והכל נראה מיואש, אם נעצום לרגע את העיניים ונתפוס שהקב"ה מתחנן עלינו, מתחנן לפנינו, ובין מה כח תאוותי ית' לפעול בעולם, נבין כמה אנחנו קרובים, מחוברים אל היעד הגדול הזה.

ומשפט סיכום. היום אנחנו בספירת "נצח שביסוד". היסוד היא ספירת הייחוד של איש ואשתו, של הקב"ה בנו ואנחנו בו, והנצח שביסוד זה לתפוס שלתחנונים שלנו יש גבול אבל הכח שלי להתקשר עם הקב"ה, גם אם הכל נראה כ"כ רחוק והפוך - מפני שהתחנונים של הקב"ה הם נצח, ומהכח הזה אני וודאי יכול להגיע - "והקימותי את בריתי אתכם", לא כברית הישנה כי אם ברית חדשה, "את תורתך אתן בקרבם ועל לבם אכתבנה".

התחנונים שלו ית', עם הרצון שלו - איזה כח עצום אני אקבל! היש דבר העומד בפני הרצון שלו?! - וזה הרצון שלו, לכל אחד ואחד מאיתנו מכל עם ישראל האהובים - זה מה שלימד אותנו הרב קוק - וגם אם אני שונא משהו מצד מעשיו, ורואה בו משחיתות ומפלצתיות כי זה מה שנראה במציאות, הרי שאת התוכן הפנימי אני אוהב אהבת נפש, באמת, כי התוכן הפנימי הוא תחננו של הקב"ה וזה ודאי יותר חזק מכל התוכניות שלהם והדיפ-סטייטים והשיטות והפטנטים והמערכות. כן, יש משהו יותר חזק מכל זה - והוא הרבנו של עולם, והוא מתחנן ורוצה על כל אחד מאיתנו. זה מה שנותן לי את הכח ולחברי ולכל אחד ואחת מאיתנו.

"אם" הוא תנאי - תכיר את המציאות, אבל אז, כאשרתה הולך להתפלל, דע לך שיש פה מישהו שמתפלל עליך פה עוד לפניך. כן, גם אם קמת בארבע בבוקר להתפלל, פשפש, וזה יפה מאד - האם אתה יודע מתי הקב"ה התחיל להתפלל עליך בבוקר? והוא מתחנן "בחוקותי תלכו", ומכח זה אנחנו יכולים ללכת בחוקותי.

להלך במקומות הכי קשים - בכח "חוקותי"

והרבי הרי"צ מוסיף עוד משפט והסבר ובו נעמוד, בקריאה אחרת. ההסבר הראשון שלו היה שהתחנונים של הקב"ה הם הנותנים לנו כח ללכת בחוקותי ית' אבל יש לו עוד קריאה, עמוקה מאד -

...ועוד זאת אשר בחוקותי תלכו דנעשית הנשמה מהלך. (שם)

זה נפלא. לפני ירידת הנשמה לעולם, כשהיא היתה תחת כסא הכבוד, היא היתה כמו המלאכים הנקראים "עומדים". אמנם בעולם הזה אנחנו צריכים ללכת - "בחוקותי תלכו". ואיך אפשר באמת ללכת פה בעולם הזה, הקשה והחומרי, עם כל הקשיים והמהמורות, בשבילים? איך מהלכים בעולם הזה? - על ידי 'חוקותי', על ידי התורה והמצוות, וכאשר אני הולך עם התורה והמצוות אני קונה תכונה של מהלך. חז"ל אומרים -

אמר רבי לוי בר חייא היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר "ילכו

השעור מוקדש
לזכות עם ישראל, להצלחת ושמירת חיילי צה"ל, להשבת החטופים
מחרוזת ובשלוש, להשבת כל החטופים לקברי ישראל, לשלום כל
היהודים והאלמנות,
לע"נ כל החטופים על קידוש ה' באירועי המלחמה
ולע"נ ירידת בנימין בן שושנה ז"ל,
ולהבייל
לרפואת כל הפצועים והחולים ובתוכם
רביד חיים בן צאלה, עמרם בן איידה חיה, פאני פרוחז בת אסתר,
חודיה בת ארית
וליווג הטון ליעל רחל בת אריאל אסתר.
להקדשת שיעורים ניתן לפנות בחיריית וואטסאפ לעמטאל - 054-7500516